

Concluziile Consiliului**referitoare la inițiativa privind universitățile europene – Crearea de legături între învățământul superior, cercetare, inovare și societate: pregătirea terenului pentru o nouă dimensiune a învățământului superior european**

(2021/C 221/03)

CONSILIUL UNIUNII EUROPENE,

REAMINTIND contextul politic al acestei chestiuni, astfel cum este prezentat în anexa la prezentele concluzii,

EVIDENȚIIND CĂ:

1. Concluziile Consiliului European din 14 decembrie 2017 au invitat statele membre, Consiliul și Comisia Europeană să avanseze cu lucrările legate de consolidarea parteneriatelor strategice între instituții de învățământ superior din întreaga UE și de încurajarea creării, până în 2024, a aproximativ 20 de „universități europene”, constând în rețele ascendente de instituții de învățământ superior din întreaga UE, care vor permite studenților să obțină o diplomă de învățământ superior prin combinarea studiilor din mai multe țări din UE și vor contribui la competitivitatea internațională a universităților europene,
2. În concluziile sale din 28 iunie 2018, Consiliul European a solicitat încurajarea cooperării dintre cercetare, inovare și educație, inclusiv prin intermediul inițiativei privind universitățile europene,
3. Concluziile Consiliului din 22 mai 2018 privind trecerea la o viziune a unui Spațiu european al educației (SEE) au recunoscut, încă o dată, rolul emblematic pe care l-ar putea juca „universitățile europene” în crearea unui Spațiu european al educației în ansamblu,
4. Rezoluția Consiliului din 8 noiembrie 2019 privind dezvoltarea în continuare a SEE pentru a sprijini sisteme de educație și formare orientate către viitor a aprobat dezvoltarea în continuare a inițiativei privind universitățile europene, considerând că aceasta ar putea fi o evoluție radicală în ceea ce privește cooperarea interinstituțională, oferind diverse viziuni, modele și teme de interacțiune care pot servi drept surse de inspirație pentru dezvoltarea viitoare a Spațiului european al educației, în conformitate cu nevoile în schimbare ale societății,
5. În dezbaterile de orientare comună, prima de acest fel, care s-a desfășurat la 8 noiembrie 2019, miniștrii finanțelor și educației au subliniat necesitatea de a intensifica investițiile efective și eficiente în educație și formare, aptitudini și competențe sub aspectul calității, cantității, incluziunii și echității (¹),
6. Rezoluția Consiliului din 27 februarie 2020 privind educația și formarea în cadrul semestrului european a recunoscut, încă o dată, investițiile în educație și formare ca fiind cele mai eficiente investiții care pot fi făcute în oameni și în viitor, precum și rentabilitatea socială și economică a acestora pentru indivizi, angajatori și societate în general,
7. În Agenda pentru competențe în Europa, adoptată de Comisie la 30 iunie 2020, se preconizează că „universitățile europene” vor stabili standarde pentru transformarea instituțiilor de învățământ superior din întregul SEE și din întregul Spațiu european de cercetare (SEC), ceea ce va permite ca învățarea pe tot parcursul vieții și mobilitatea talentelor să devină realitate. Acest lucru va fi realizat, în special, prin implementarea integrală a inițiativei privind universitățile europene în cadrul programelor Erasmus+ 2021-2027 și Orizont Europa, precum și prin elaborarea unui cadru european al competențelor pentru cercetători,
8. În concluziile Consiliului din 1 decembrie 2020 privind noul SEC, Consiliul a subliniat necesitatea unor sinergii și interconexiuni mai puternice între SEC și elementele legate de învățământul superior ale SEE și a identificat transformările instituționale, carierele în cercetare, educația științifică, formarea, cooperarea internațională și

(¹) După cum s-a evidențiat în Rezoluția Consiliului privind educația și formarea în cadrul semestrului european: asigurarea unor dezbateri în cunoștință de cauză cu privire la reforme și investiții, disponibilă la: [https://eur-lex.europa.eu/legal-content/RO/TXT/?uri=CELEX:32020G0227\(01\)](https://eur-lex.europa.eu/legal-content/RO/TXT/?uri=CELEX:32020G0227(01))

diseminarea cunoștințelor ca posibile domenii pentru o cooperare mai fermă și, de asemenea, a sprijinit dezvoltarea în continuare a alianțelor universitare europene ca exemplu emblematic pentru instituții de învățământ superior moderne și incluzive ale viitorului din Europa,

9. În Comunicatul de la Roma din 2020, adoptat la 19 noiembrie 2020 în cadrul conferinței ministeriale a Spațiului european al învățământului superior (SEIS), miniștrii responsabili de învățământul superior au declarat că alianțele formate în cadrul inițiativei privind universitățile europene reprezintă o modalitate importantă de explorare a unei cooperări sistemice mai profunde, la scară mai largă, care se poate dovedi utilă pentru detectarea și depășirea obstacolelor din calea unei cooperări transnaționale mai strânse a instituțiilor de învățământ superior în viitor,
10. Rezoluția Consiliului privind un cadru strategic pentru cooperarea europeană în domeniul educației și formării în perspectiva realizării și dezvoltării în continuare a spațiului european al educației (2021-2030) a stabilit drept a patra prioritate strategică consolidarea învățământului superior european, recunoscând că, în următorul deceniu, instituțiile de învățământ superior vor fi încurajate să găsească noi forme de cooperare mai strânsă, și anume prin crearea de alianțe transnaționale, inclusiv prin implementarea deplină a inițiativei privind universitățile europene,
11. În concluziile sale din 28 mai 2021 privind Spațiul european de cercetare: aprofundarea SEC prin asigurarea unor cariere și condiții de muncă atractive și durabile pentru cercetători,

CONȘTIENT CĂ:

12. Politicile privind învățământul superior sunt decise la nivelul fiecărui stat membru, la nivel național sau regional, în conformitate cu principiul subsidiarității.
13. Instituțiile de învățământ superior sunt autonome. Libertatea academică și științifică este un principiu central al misiunii și al activităților lor ⁽²⁾.
14. Instituțiile europene de învățământ superior se bucură de o diversitate bogată din punctul de vedere al istoriei, structurilor organizaționale și domeniilor lor de studiu, precum și al regiunilor în care sunt situate și la care sunt conectate.
15. „Universitățile europene” se află încă într-un stadiu incipient și sunt necesare mai multe evaluări și informații bazate pe dovezi cu privire la cele 41 de proiecte-pilot selectate și la rezultatele acestora pentru a sprijini politici coerente și orientate către viitor.
16. „Universitățile europene” sunt deschise partenerilor din toate tipurile de instituții de învățământ superior, creând legături între parteneri din mediul universitar și din afara acestuia și piața forței de muncă, acoperind în general forme de cooperare diverse, cu o sferă geografică largă în întreaga Europă.
17. „Universitățile europene” vor contribui în mod decisiv la realizarea viziunii ambițioase a unui SEE și a unui SEC inovatoare, competitive și atractiv la nivel mondial, în deplină sinergie cu SEIS, contribuind la stimularea dimensiunii de excelență a învățământului superior, a cercetării și a inovării, promovând în același timp egalitatea de gen, incluziunea și echitatea, permițând o cooperare transnațională fluidă și ambițioasă între instituțiile de învățământ superior din Europa și inspirând transformarea învățământului superior.

⁽²⁾ Astfel cum se subliniază în Declarația privind libertatea academică anexată la Comunicatul de la Roma adoptat la 19 noiembrie 2020 în cadrul conferinței ministeriale a Spațiului european al învățământului superior, precum și în Declarația de la Bonn din 20 octombrie 2020.

18. „Universitățile europene” au potențialul de a avea un rol esențial în adaptarea educației, formării și cercetării la era digitală, în conformitate cu Planul de acțiune pentru educația digitală (2021-2027), cu SEE și cu SEC, prin dezvoltarea unor campusuri interuniversitare europene. Această inițiativă va stimula sinergiile dintre învățământul superior și cercetare, prin implementarea unor modele inovatoare de învățare și predare digitală, prin intermediul practicilor științei deschise, ale educației deschise și ale datelor deschise ⁽³⁾,

CONSTATĂ CĂ:

19. După două cereri de propuneri Erasmus+, completate cu sprijin din partea Orizont 2020, 41 de alianțe-pilot între „universități europene”, care implică peste 280 de instituții de învățământ superior, acoperind 5 % din toate instituțiile de învățământ superior din întreaga Europă, și care au potențialul de a implica 20 % dintre studenții europeni, lucrează în prezent în direcția viziunii lor comune și a schimbării instituționale, vizând un impact structural, sistemic și durabil asupra educației și formării, cercetării și inovării, precum și serviciul adus societății.
20. Primele două cereri de propuneri au urmărit un echilibru potrivit între calitate și excelență, pe de o parte, și o acoperire geografică echitabilă și incluzivă, pe de altă parte, sprijinind educația inovatoare, transferul de cunoștințe, cercetarea și inovarea, în vederea atingerii obiectivelor inițiativei, cum ar fi coeziunea și competitivitatea europeană și totodată promovarea valorilor europene și consolidarea identității europene.
21. Instituțiile de învățământ superior s-au dovedit a fi reziliente în gestionarea impactului pandemiei de COVID-19, însă pandemia a reliefat, de asemenea, deficiențe în ceea ce privește accesul și sprijinul echitabile pentru studenți, personal și cercetători, mai ales cei cu mai puține oportunități și cu competențe digitale mai reduse, precum și pentru cercetătorii mobili aflați la început de carieră. Un sondaj ⁽⁴⁾ a arătat că membrii primelor 17 „universități europene” au simțit că a face parte dintr-o alianță i-a ajutat să facă față crizei și prezintă probabilitatea de a le permite să se redreseze mai rapid prin punerea în comun a resurselor lor și a punctelor lor forte.
22. Piețele europene ale forței de muncă se transformă rapid, din cauza dezvoltării tehnologice, a tranziției digitale și a celei verzi și a restructurării economiei, dar și sub influența pandemiei de COVID-19. Sunt necesare oportunități și modele de învățare flexibile pentru toate etapele vieții și cu valențe interdisciplinare și transsectoriale. Aceasta este o oportunitate pentru instituțiile de învățământ superior de a elabora programe de învățământ și de studii inovatoare, precum și oferte de învățare flexibile și parcursuri de învățare alternative, pentru a spori calitatea, incluziunea și egalitatea de gen în învățământul superior și, de asemenea, pentru a dezvolta agende de educație și cercetare care să răspundă tranziției digitale și celei verzi și provocărilor socioeconomice fundamentale, rămânând totodată angajate în direcția excelenței.
23. „Universitățile europene” au potențialul de a promova antreprenoriatul și competențele transversale și de a stimula inovarea printr-un flux de talente creative pentru a sprijini constituirea și extinderea întreprinderilor nou-înființate și a IMM-urilor în Europa, îndeosebi prin instituirea și consolidarea transferului de tehnologie sau prin schimbul de cunoștințe și de capacități de transfer de tehnologie, sprijinind astfel, în mod potențial, dezvoltarea unor concepte noi emergente care ar putea conduce la inovații radicale sau creatoare de piețe.
24. „Universitățile europene” dezvoltă abordări bazate pe provocări în ceea ce privește educația, cercetarea și inovarea desfășurate în comun, în vederea sporirii masei critice interdisciplinare; ele partajează capacitățile și pun în comun resursele, consolidând atractivitatea carierelor academice și de cercetare, sprijinind schimbările instituționale, de exemplu, prin planuri incluzive din perspectiva egalității de gen și consolidând cooperarea cu actorii ecosistemului

⁽³⁾ Știința deschisă este o schimbare de sistem care permite îmbunătățirea activității științifice prin modalități deschise și colaborative de producere și partajare ale cunoștințelor și datelor, cât mai devreme posibil în cadrul procesului de cercetare, precum și comunicarea și schimbul de rezultate https://ec.europa.eu/info/sites/info/files/research_and_innovation/knowledge_publications_tools_and_data/documents/ec_rtd_factsheet-open-science_2019.pdf

Educația deschisă este o modalitate de a desfășura activități educaționale, adesea cu utilizarea tehnologiilor digitale. Scopul său este de a extinde accesul și participarea pentru a-i cuprinde pe toți, eliminând barierele și făcând învățarea accesibilă, abundentă și personalizată pentru toți. Ea oferă multiple modalități de predare, de învățare, de consolidare a cunoștințelor, precum și de schimb de cunoștințe. Oferă, de asemenea, o varietate de căi de acces la educația formală și nonformală și creează legături între acestea două (Deschiderea educației: un cadru de sprijin pentru instituțiile de învățământ superior, 2016).

Conceptul de date deschise este înțeles, în general, ca desemnând datele în format deschis care pot fi liber utilizate, reutilizate și partajate de oricine în orice scop [Directiva (UE) 2019/1024 a Parlamentului European și a Consiliului din 20 iunie 2019 privind datele deschise și reutilizarea informațiilor din sectorul public].

⁽⁴⁾ Sondajul inițiativei privind universitățile europene referitor la impactul COVID-19 asupra universităților europene. Disponibil la: https://ec.europa.eu/programmes/erasmus-plus/resources/documents/coronavirus-european-universities-initiative-impact-survey-results_ro

din jur; ele depun eforturi în direcția științei deschise și a educației deschise, colaborând cu cetățenii pentru soluționarea provocărilor societale și consolidând excelența în educație și cercetare pentru competitivitate la nivel mondial.

SALUTĂ:

25. Faptul că mulți membri ai comunității europene a învățământului superior și multe dintre părțile interesate cu privire la aceasta au răspuns pozitiv la inițiativă și, prin urmare, au facilitat progresele înregistrate deja.
26. Implementarea integrală a inițiativei privind universitățile europene în cadrul programelor Erasmus+ 2021-2027 și Orizont Europa și sinergiile preconizate cu alte programe, ca parte a dezvoltării unor noi strategii durabile comune și integrate pe termen lung privind educația și formarea, cercetarea, inovarea și serviciile aduse societății, consolidând pătratul cunoașterii ⁽⁷⁾.
27. Inițiativa privind universitățile europene urmărește îmbunătățirea calității și un nivel ambițios de cooperare extinsă între instituțiile de învățământ superior din întreaga Europă, exploatănd totodată sinergiile cu, de exemplu, programele de masterat comune Erasmus Mundus, parteneriatele de cooperare și alianțele pentru inovare ale programului Erasmus+, comunitățile de cunoaștere și inovare ale Institutului European de Inovare și Tehnologie (CCI-EIT), Consiliul European pentru Inovare (CEI), acțiunile Marie Skłodowska Curie (MSCA) ale programului Orizont Europa sau parteneriatele strategice din cadrul programelor de cooperare naționale, regionale și europene și cu alte modele de cooperare de succes existente.

RECUNOAȘTE CĂ:

28. Inițiativa privind universitățile europene urmărește să contribuie la o Europă mai unită, mai inovatoare, mai digitală, mai conectată și mai verde, deschisă întregii lumi, prin sporirea rezilienței, a excelenței, a incluziunii geografice și sociale, a egalității de gen, a atractivității și a competitivității internaționale a instituțiilor europene de învățământ superior.
29. „Universitățile europene” vizează să contribuie la calitatea cooperării transnaționale prin strategii interinstituționale care combină învățarea și predarea, cercetarea, inovarea și transferul de cunoștințe către economie și societate și contribuie la schimbarea de la nivelul societal și al politicilor.
30. „Universitățile europene” pot fi acceleratori importanți pentru transformarea metodelor de învățare și predare și inovarea legată de acestea. Ele sunt totodată platforme importante pentru dezvoltarea în continuare a dimensiunilor cercetării și inovării în cadrul instituțiilor de învățământ superior, care trebuie să vizeze activități de învățare bazate pe cercetare, precum și cariere de cercetare și predare flexibile și atractive și pe termen lung.
31. În conformitate cu viziunea unui SEE și cu realizarea acestuia până în 2025, precum și a unui SEC și luând în considerare Comunicatul ministerial de la Roma, „universitățile europene” ar trebui – cu respectarea deplină a competențelor statelor membre și ținând seama de principiul subsidiarității, al autonomiei instituționale, al libertății academice și în conformitate cu circumstanțele naționale și regionale, cooperând îndeaproape cu autoritățile din domeniul învățământului superior din statele membre – să fie îndrumate:
 - (a) să promoveze o viziune europeană comună, cuprinzând valorile academice fundamentale, care să contribuie la consolidarea identității europene pentru toți cursanții, cadrele didactice, cercetătorii și membrii personalului, dotându-i astfel cu cunoștințele, abilitățile și competențele necesare pentru a impulsiona transformarea în direcția unei Europe mai durabile, mai reziliente și mai incluzive, pentru a coopera și a cocrea cunoștințe în cadrul diferitelor culturi europene și mondiale, în diferite limbi, la nivel transfrontalier, transsectorial și la convergența disciplinelor universitare;

⁽⁷⁾ Un concept prin care se înțelege intersecția a patru domenii principale: educația, cercetarea, inovarea și serviciile aduse societății – Comunicarea Comisiei către Parlamentul European, Consiliu, Comitetul Economic și Social European și Comitetul Regiunilor privind realizarea Spațiului european al educației până în 2025.
<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/RO/TXT/HTML/?uri=CELEX:52020DC0625&rid=4>

- (b) să instituie campusuri interuniversitare europene, bazate pe incluziune, pe echitate, pe egalitate de gen și pe excelență în învățare, predare, cercetare și inovare, acoperind o sferă geografică largă care să cuprindă toate părțile Europei;
- (c) să contribuie la strategii comune și integrate pe termen lung în materie de educație și formare, de cercetare și inovare, precum și la serviciile aduse societății, pentru a spori calitatea, atractivitatea, competitivitatea și relevanța instituțiilor europene de învățământ superior și pentru a consolida pătratul cunoașterii. Instituțiile de învățământ superior pun în comun resurse online și materiale, cursuri, expertiză, personal, date și infrastructură pentru a-și valorifica punctele forte și a deveni mai reziliente;
- (d) să exploreze modalități noi și atractive de recrutare, de recompensare, de evaluare și de profesionalizare a cadrelor didactice, a personalului și a cercetătorilor, acționând în direcția unei mai bune recunoașteri a realizărilor în materie de educație, cercetare, management și antreprenoriat, precum și a unui echilibru mai bun între acestea, promovând astfel bunele practici pentru recrutare și dezvoltarea carierelor, respectând totodată echilibrul dintre viața profesională și cea privată și dezvoltând o nouă apreciere și valorizare a performanței;
- (e) să instituie alianțe din ce în ce mai puternice prin explorarea fezabilității înscrierii în comun a studenților și a recrutării în comun a cadrelor universitare și a cercetătorilor în cadrul diferitelor sisteme naționale, pentru a face carierele lor în educație și în cercetare mai atractive, mai durabile și mai flexibile în cadrul alianțelor;
- (f) să abordeze provocările societale și nevoile în materie de competențe din Europa, lucrând în parteneriat și construind echipe europene de creare de cunoștințe, transdisciplinare și transnaționale, formate din studenți și cadre universitare, împreună cu cercetători, precum și cu persoane din comunitățile de afaceri, de inovare și din comunități mai largi. În cooperare cu ecosistemele de inovare din jurul lor, instituțiile de învățământ superior pregătesc studenții, absolvenții și cercetătorii aflați la începutul carierei să își maximizeze capacitatea de inserție profesională și să profite de oportunitățile oferite de dubla transformare verde și digitală și să devină agenți ai schimbării pentru aceasta, precum și să extindă și să consolideze programele de formare doctorală și postdoctorală dincolo de formarea academică, pentru a include competențe transversale valoroase pentru alte sectoare, după caz;
- (g) să treacă la integrarea educației pentru dezvoltare durabilă la toate nivelurile și în toate disciplinele, pe baza Agendei 2030 pentru dezvoltare durabilă, promovând o abordare STIAM ⁽⁶⁾ și sporind atractivitatea domeniilor STIM și a carierelor universitare și în cercetare, inclusiv pentru femei;
- (h) să integreze în programele de studii forme combinate de mobilitate, și anume fizică (care trebuie să rămână formatul de bază), mixtă ⁽⁷⁾ și/sau virtuală ⁽⁸⁾, pentru a spori mobilitatea studenților și absolvenților la toate nivelurile și pentru a face o realitate din internaționalizarea acasă, în conformitate cu standardele de calitate din Europa și din statele membre ⁽⁹⁾;
- (i) să facă din învățarea pe tot parcursul vieții o realitate în învățământul superior, oferind oportunități educaționale diverse și introducând pedagogii inovatoare și centrate pe student, furnizate în comun la nivelul campusurilor interuniversitare europene, unde un corp studențesc divers să poată construi parcursuri de învățare flexibile la toate nivelurile studiilor și carierelor lor. Deși nu se abat de la principiul de bază al programelor universitare complete și nu subminează acest principiu, microcertIFICATELE ⁽¹⁰⁾ ar putea contribui la extinderea oportunităților de învățare pentru a răspunde nevoilor cursanților netraditionali și cererii de noi competențe pe piața forței de

⁽⁶⁾ STIAM: Științe, tehnologie, inginerie, arte și matematică.

Abordarea STIAM pentru învățare și predare conectează STIM și alte domenii de studiu. Aceasta promovează aptitudini transversale, cum ar fi competențele digitale, gândirea critică, capacitatea de soluționare a problemelor, competențele manageriale și antreprenoriale, precum și cooperarea cu parteneri din afara mediului universitar și răspunde provocărilor economice, de mediu, politice și sociale. STIAM încurajează amestecul de cunoștințe care sunt necesare în lumea reală și curiozitatea naturală. Definiția dată de activitatea de învățare reciprocă privind învățământul în disciplinele STIAM, Viena, martie 2020 (<https://ec.europa.eu/education/sites/default/files/document-library-docs/et-2020-newsletter-may-2020.pdf>).

A se vedea, de asemenea, pagina 20 din documentul de lucru al serviciilor Comisiei, care însoțește COM(2020) 625.

⁽⁷⁾ Combinație de mobilitate fizică și de o componentă virtuală, care facilitează schimbul/munca în echipă în contextul învățării online colaborative. Comisia Europeană Ghidul programului Erasmus+ (versiunea 1 din 25 martie 2021), disponibil la: https://ec.europa.eu/programmes/erasmus-plus/resources/programme-guide_ro

⁽⁸⁾ Mobilitatea virtuală este un set de activități sprijinite de tehnologiile informației și comunicațiilor, inclusiv e-învățarea, care realizează sau facilitează experiențe colaborative internaționale în contextul predării, formării sau învățării. Comisia Europeană Ghidul programului Erasmus+ (versiunea 1 din 25 martie 2021), disponibil la: https://ec.europa.eu/programmes/erasmus-plus/resources/programme-guide_ro

⁽⁹⁾ Și anume, standardele și orientările europene pentru asigurarea calității.

⁽¹⁰⁾ Un microcertificat este o dovadă a rezultatelor învățării dobândite de un cursant în urma unei scurte experiențe de învățare. (Definiție provizorie din raportul final al grupului consultativ ad-hoc format din experți din învățământul superior: O abordare europeană a microcertIFICATELE – rezultatele produse de grupul consultativ din învățământul superior privind microcertIFICATELE – <https://ec.europa.eu/education/sites/default/files/document-library-docs/european-approach-micro-credentials-higher-education-consultation-group-output-final-report.pdf>).

muncă, pentru a face experiența de învățare mai flexibilă și mai modulară, pentru a sprijini accesul la învățământul superior și pentru a implica cursanții, indiferent de calificările sau de mediile lor anterioare, promovând oportunitățile de recalificare și de actualizare a competențelor, asigurând totodată o educație de calitate;

- (j) să promoveze experiențe practice și/sau de muncă susținute de mentori externi pentru a promova o mentalitate antreprenorială și pentru a dezvolta angajamentul civic;
- (k) să depună eforturi pentru mobilitatea echilibrată a studenților, pentru mobilitatea personalului și pentru circulația creierelor, în cadrul alianțelor;
- (l) să creeze medii de învățare noi, mai incluzive și mai inovatoare, care să se adreseze tuturor cursanților, inclusiv celor defavorizați și netradiționali, și să contribuie la consolidarea calității și a dimensiunii sociale a sistemelor europene de învățământ superior;
- (m) să contribuie la consolidarea dimensiunilor cercetării și inovării în cadrul instituțiilor de învățământ superior din Europa prin dezvoltarea unei agende comune, a unor infrastructuri și resurse partajate, prin promovarea masei critice, prin consolidarea capitalului uman și prin implicarea actorilor din afara mediului universitar în predare și cercetare, creând legături cu ecosistemele de inovare înconjurătoare, cu cetățenii și cu societatea;
- (n) să promoveze „universitățile europene” ca „bancuri de testare” pentru predarea inovatoare și pentru cercetare, inclusiv evaluarea carierei academice și sisteme de recompensare care țin seama, printre altele, de practicile științei deschise, de calitatea predării, de transferul de cunoștințe și de comunicare; îmbunătățirea sistemelor de titularizare și consolidarea gestionării și diversificării carierelor; și adoptarea principiilor și practicilor științei deschise, inclusiv a Cloudului european pentru știința deschisă și a infrastructurilor de publicare cu acces liber, a schimbului de cunoștințe și de date, precum și a colaborării deschise;
- (o) să promoveze aprobarea „Cartei europene a cercetătorilor” și a „Codului de conduită pentru recrutarea cercetătorilor” ⁽¹¹⁾, precum și a mecanismelor de punere în aplicare a acestora, inclusiv a Strategiei în materie de resurse umane pentru cercetători (HRS4R) și EURAXESS, Concluziilor Consiliului privind aprofundarea Spațiului european de cercetare și, respectiv, a viitoarei platforme de talente a SEC, care vizează promovarea practicilor europene de dezvoltare a carierelor în domeniul cercetării, aplicate parcursurilor profesionale multiple;
- (p) să încurajeze utilizarea deplină a capacității UE în materie de cercetare și inovare de excelență în sectorul învățământului superior și al cercetării, prin sprijinirea cercetătorilor europeni cu un înalt nivel de calificare și de competitivitate, creșterea excelenței în cercetare și consolidarea transferului de cunoștințe și a capacității de inovare în Europa, prin legături mai strânse cu Orizont Europa, precum și operabilitatea carierelor la nivel transfrontalier, interdisciplinar și transsectorial;
- (q) să contribuie la identificarea obstacolelor din calea utilizării depline a potențialului inițiativei privind universitățile europene și, în măsura posibilului, să propună soluții care ar putea aduce beneficii întregului sistem de învățământ superior, care să fie adoptate la nivelul decizional responsabil din punct de vedere juridic;
- (r) să acționeze ca modele pentru transformarea învățământului superior european, pentru punerea în aplicare în continuare a angajamentelor-cheie de la Bologna, inclusiv recunoașterea automată a calificărilor și a perioadelor de mobilitate în străinătate, precum și ca punte între SEE și SEC, în deplină sinergie cu SEIS;
- (s) să contribuie la creșterea excelenței în cercetare și a calității în educație, inclusiv în context internațional, contribuind astfel la competitivitatea sectorului european al învățământului superior în contextul cursei globale pentru talente, inclusiv prin internaționalizarea instituțiilor de învățământ superior, prin cooperare în vederea soluționării provocărilor globale, prin promovarea valorilor academice fundamentale, precum și a valorilor europene comune, prin cooperarea în combaterea ingerințelor externe, prin reformarea sistemelor de evaluare a cercetării și a carierelor și prin protejarea rezultatelor cercetării și a activelor intelectuale în conformitate cu principiile accesului liber și ale datelor deschise la nivelul UE.

⁽¹¹⁾ Doc. 2005/251/CE.

INVITĂ STATELE MEMBRE, CU RESPECTAREA DEPLINĂ A PRINCIPIULUI SUBSIDIARITĂȚII, A AUTONOMIEI INSTITUȚIONALE, A LIBERTĂȚII ACADEMICE ȘI ÎN CONFORMITATE CU CIRCUMSTANȚELE NAȚIONALE:

32. Să utilizeze pe deplin potențialul tuturor mecanismelor de finanțare regionale, naționale și ale UE disponibile, inclusiv noile oportunități din cadrul Mecanismului de redresare și reziliență, al fondurilor structurale și de investiții europene, al programului Orizont Europa și al InvestEU, în vederea consolidării legăturilor dintre educație și formare, cercetare și inovare, pentru a sprijini inițiativa privind universitățile europene.
33. Să depună eforturi pentru a găsi, acolo unde este posibil, mecanisme de cofinanțare pentru instituțiile de învățământ superior implicate în inițiativa privind universitățile europene, pe baza finanțării lor de bază și bazate pe performanță sau a programelor de finanțare specifice ori a fondurilor strategice.
34. Să sprijine consolidarea capacităților pentru regiunile cu o intensitate mai scăzută a cercetării și inovării, contribuind astfel, în cele din urmă, la reducerea decalajului în materie de cercetare și inovare, precum și a disparităților regionale în ceea ce privește accesul la învățământul superior, consolidând excelența și încurajând o participare mai echilibrată a instituțiilor de învățământ superior și la alianțele viitoare.
35. Să colaboreze la nivel internațional, național și regional, precum și între guverne și instituții, pentru a identifica și elimina, acolo unde este necesar, obstacolele din calea unor sisteme de învățământ superior mai compatibile și a unor alianțe strategice mai strânse între instituțiile de învățământ superior, valorificând activitatea extinsă care a fost deja desfășurată prin intermediul SEE, al SEIS și al SEC.
36. Să utilizeze pe deplin măsurile de sprijin, cum ar fi inițiativa privind legitimația europeană de student, recunoașterea reciprocă automată ⁽¹²⁾ a calificărilor și a perioadelor de mobilitate în cadrul programelor de studii și de formare, inclusiv prin mijloace digitale, pentru a elimina obstacolele din calea mobilității și a dezvoltării carierelor.
37. Să identifice și să elimine, acolo unde este necesar, obstacolele din calea unei abordări europene privind asigurarea calității programelor comune, prin consolidarea legăturilor și a procedurilor instituționale între agențiile de evaluare, de acreditare și de asigurare a calității înregistrate în EQAR, pentru a găsi modalități de recunoaștere reciprocă automată, precum și prin facilitarea punerii în aplicare a procedurilor de asigurare a calității și prin încurajarea evaluării și acreditării în comun a programelor de studii.
38. Să apere și să promoveze libertatea academică și autonomia instituțională ca principiu central al unui sistem de învățământ superior dinamic, care funcționează bine și este bazat pe calitate, în conformitate cu angajamentele asumate de miniștrii responsabili de învățământul superior din cadrul SEIS și de miniștrii cercetării ⁽¹³⁾.

INVITĂ COMISIA ȘI STATELE MEMBRE CA, ÎN CONFORMITATE CU COMPETENȚELE LOR RESPECTIVE ȘI ȚINÂND SEAMA ÎN MOD DEPLIN DE PRINCIPIUL SUBSIDIARITĂȚII:

39. Să promoveze în continuare instituirea unor modele de alianțe excelente, flexibile, diversificate, în general echilibrate din punct de vedere geografic și durabile, legate de ecosistemele locale și regionale, încurajând educația, cercetarea, inovarea și creativitatea, precum și dezvoltarea de bune practici de cooperare care pot inspira modele de urmat pentru alte instituții de învățământ superior, vizând mobilitatea fluidă și echilibrată a studenților, mobilitatea cadrelor didactice, circulația personalului și a creierelor, precum și recrutarea deschisă și cariere și condiții de muncă mai atractive pentru cercetători și personal.

⁽¹²⁾ În conformitate cu Recomandarea Consiliului din 26 noiembrie 2018 privind promovarea recunoașterii reciproce automate a calificărilor dobândite în cadrul învățământului superior și a celor dobândite ca urmare a absolvirii unui ciclu secundar superior de învățământ și formare, precum și a rezultatelor perioadelor de învățare petrecute în străinătate (JO C 444, 10.12.2018, p. 1) și în conformitate cu principiile Convenției de la Lisabona privind recunoașterea.

⁽¹³⁾ Declarația privind libertatea academică anexată la Comunicatul de la Roma adoptat la 19 noiembrie 2020 în cadrul conferinței ministeriale a Spațiului european al învățământului superior, precum și Declarația de la Bonn din 20 octombrie 2020.

40. Să asigure expansiunea, printre altele, permițând „universităților europene” să își împărtășească bunele practici și experiențele cu toate instituțiile de învățământ superior din întreaga Europă, asigurându-se că reformele, rezultatele și inovațiile generate de „universitățile europene” sunt pe deplin accesibile celor care nu participă la aceste alianțe, valorificând totodată experiențele altor inițiative internaționale de colaborare.
41. Să exploreze împreună măsurile necesare pentru a permite testarea utilizării microcertificatelor în învățământul superior, cu scopul de a contribui la extinderea oportunităților de învățare și de a consolida rolul instituțiilor de învățământ superior în învățarea pe tot parcursul vieții.
42. Să sprijine „universitățile europene”, respectând autonomia lor instituțională, să creeze capacitatea și mediile adecvate pentru promovarea unor infrastructuri și a unor cursuri profesionale moderne și durabile, precum și a unor condiții de muncă atractive și să promoveze circulația creierelor între toți partenerii.
43. Să creeze sinergii mai puternice între dimensiunea învățământului superior a SEE, a SEC și a SEIS. „Universitățile europene” pot fi esențiale pentru dezvoltarea unor punți importante prin abordările lor în materie de cercetare și de învățare și predare bazate pe provocări.
44. Să aibă în vedere instrumente de finanțare mai durabile pentru „universitățile europene”, inclusiv prin exploatarea sinergiilor dintre sistemele regionale și naționale și cele europene, astfel încât acestea să își poată îndeplini strategia ambițioasă, care necesită schimbări structurale și instituționale. Pentru a atinge obiectivele ambițioase ale inițiativei, va fi necesară o finanțare adecvată scopului pentru fiecare alianță, inclusiv pentru alianțele deja selectate, ținând seama totodată de diversitatea modelelor de cooperare și de varietatea sistemelor de finanțare naționale și regionale.
45. Să încurajeze dezvoltarea și utilizarea unor practici inovatoare, eficiente și incluzive în materie de învățare, de predare, de știință deschisă și de educație deschisă, precum și a unor proceduri administrative simplificate, prin sprijinirea „universităților europene” în elaborarea și punerea în aplicare a strategiilor pentru infrastructurile digitale și instrumentele informatice.
46. Să sprijine „universitățile europene” în atingerea obiectivului ambițios ca 50 % din studenți să fie mobili ⁽¹⁴⁾, axându-se pe sisteme echilibrate de mobilitate fizică, virtuală sau mixtă și pe circulația creierelor, recunoscând că mobilitatea fizică este o prioritate și nu poate fi înlocuită prin alte forme de mobilitate, care au roluri complementare.
47. Să asigure faptul că inițiativa se bazează pe incluziune și excelență și că este deschisă tuturor tipurilor de instituții de învățământ superior și tuturor studenților, profesorilor, membrilor personalului și cercetătorilor, promovând utilizarea unor infrastructuri, echipamente și instalații comune și partajate.
48. Să monitorizeze periodic și în comun ⁽¹⁵⁾ situația la zi a celor 41 de alianțe ale inițiativei privind universitățile europene, precum și a posibilelor alianțe suplimentare, în strânsă cooperare cu „universitățile europene” și cu toate părțile interesate relevante, pentru a documenta rezultatele obținute și impactul asupra dimensiunilor educației și cercetării, precum și asupra societății, precum și pentru a identifica barierele, deficiențele, provocările și soluțiile posibile, pentru a asigura o bună funcționare și punere în aplicare a activităților lor transnaționale.
49. Să organizeze schimburi continue între Comisia Europeană, statele membre, „universitățile europene” și grupul ad-hoc de experți alcătuit din experți din statele membre, precum și alte părți interesate relevante, pentru a monitoriza progresele, a discuta și a depăși barierele existente în calea cooperării, a elabora soluții și a le pune în aplicare.
50. Să încurajeze instituțiile de învățământ superior să adopte o transformare continuă pentru a valorifica la maximum misiunile lor în domeniul educației, cercetării, inovării și serviciilor aduse societății în cadrul SEE și SEC, în deplină sinergie cu SEIS.

⁽¹⁴⁾ Comisia Europeană (2020), Ghidul programului Erasmus+, versiunea 3 (2020), 25.8.2020, p. 132, disponibil la adresa: https://ec.europa.eu/programmes/erasmus-plus/sites/default/files/erasmus_programme_guide_2020_v3_ro.pdf

⁽¹⁵⁾ Statele membre, Comisia Europeană (DG EAC și DG RTD).

51. Să sprijine o cooperare durabilă între instituțiile de învățământ superior la nivel european, care să realizeze obiectivele SEE, SEC și SEIS și să consolideze competitivitatea „universităților europene” în context internațional și în cursa mondială pentru atragerea și păstrarea talentelor, precum și să le permită acestora să creeze conexiuni cu ecosistemele locale și regionale.
52. Să sprijine și să încurajeze „universitățile europene” să sporească implicarea studenților și a personalului în alianțe, ceea ce este esențial pentru succesul, dezvoltarea și punerea în aplicare a inițiativei, și anume prin includerea acestora în structurile de guvernare respective.
53. În contextul SEE și cu respectarea deplină a sistemelor naționale și regionale de învățământ superior, să elaboreze propuneri clare, începând din 2022, în colaborare cu autoritățile naționale și regionale relevante din învățământul superior, cu instituțiile de învățământ superior și cu părțile interesate relevante, pentru a contribui la eliminarea, acolo unde este necesar, a obstacolelor din calea cooperării la nivel european, prin explorarea, de exemplu, a necesității și fezabilității unor diplome europene comune în cadrul alianțelor „universităților europene” și prin promovarea unei cooperări europene sporite în ceea ce privește asigurarea calității și recunoașterea reciprocă automată în învățământul superior.

INVITĂ COMISIA CA, ÎN CONFORMITATE CU COMPETENȚELE SALE ȘI ȚINÂND SEAMA ÎN MOD DEPLIN DE PRINCIPIUL SUBSIDIARITĂȚII:

54. Să prezinte până la sfârșitul anului 2021 informații cu privire la principalele rezultate ale evaluării la jumătatea perioadei a primelor alianțe, în vederea dezvoltării în continuare a „universităților europene” și a potențialului lor deplin și ambițios.
55. Să sprijine dezvoltarea „universităților europene” ca „bancuri de testare” pentru interoperabilitate și promovarea cooperării între statele membre în ceea ce privește practicile europene de cercetare, de predare și de dezvoltare a carierelor personalului, inclusiv fezabilitatea unei abordări etapizate a sistemelor de recrutare în comun, în vederea circulației efective a creierelor și a liberei circulații a cunoașterii în întreaga Europă, urmărind creșterea atractivității carierelor universitare și în cercetare europene, ținând seama de principiul subsidiarității și de autonomia instituțiilor de învățământ superior, precum și cu respectarea diferențelor dintre sistemele naționale și regionale de piață a muncii.
56. Să elaboreze orientări privind modul în care programele, fondurile și instrumentele financiare ale UE ar putea, în conformitate cu obiectivele lor, să completeze sprijinul acordat „universităților europene” și altor tipuri de alianțe ale instituțiilor de învățământ superior, într-un mod simplificat și raționalizat, cu un buget solid și pentru o perioadă definită extinsă, promovând totodată sinergiile aferente.
57. Să mențină abordările ascendente, incluzive, bazate pe excelență și echilibrate din punct de vedere geografic în cadrul programului Erasmus+ 2021-2027, cu sprijinul Orizont Europa, oferind tuturor tipurilor de instituții de învățământ superior, inclusiv cooperărilor transfrontaliere și altor inițiative internaționale de colaborare, posibilitatea de a dezvolta „universități europene” ambițioase, testând diferite modele de cooperare și fiind deschise din punct de vedere tematic.
58. Să încurajeze „universitățile europene” să utilizeze în mod optim politicile și inițiativele care le sprijină să devină mai inovatoare și mai antreprenoriale, cum ar fi, de exemplu, HEInnovate și InvestEU, și să promoveze colaborarea cu Orizont Europa, pentru a genera sinergii și a evita duplicarea eforturilor.
59. Să sprijine programele de schimburi active între mediul academic și sectorul industrial, întrucât contactul direct dintre acestea ar aduce valoare adăugată și ar răspunde mai bine nevoilor pieței forței de muncă.
60. Să ia în considerare utilizarea platformelor online existente pentru a promova și a sprijini „universitățile europene” și pentru a permite schimbul de bune practici și de experiențe.
61. Să continue cooperarea strânsă cu statele membre și să informeze periodic Consiliul cu privire la progresele înregistrate de inițiativă în procesul de co creare și în dezvoltarea în continuare a „universităților europene”, și anume prin intermediul Comitetului programului Erasmus+ și al Comitetului programului Orizont Europa, inclusiv formațiunea pentru extinderea participării și consolidarea SEC, precum și prin intermediul Grupului ad-hoc de experți și al Forumului SEC pentru tranziție.

ANEXĂ

Context politic

1. Concluziile Consiliului privind o nouă agendă a UE pentru învățământul superior (20 noiembrie 2017)
2. Concluziile Consiliului European (14 decembrie 2017)
3. Comunicarea Comisiei către Parlamentul European, Consiliu, Comitetul Economic și Social European și Comitetul Regiunilor privind Planul de acțiune pentru educația digitală (17 ianuarie 2018)
4. Concluziile Consiliului privind trecerea la o viziune a unui Spațiu european al educației (22 mai 2018)
5. Concluziile Consiliului European (28 iunie 2018)
6. Recomandarea Consiliului privind promovarea recunoașterii reciproce automate a calificărilor dobândite în cadrul învățământului superior și a celor dobândite ca urmare a absolvirii unui ciclu secundar superior de învățământ și formare, precum și a rezultatelor perioadelor de învățare petrecute în străinătate (26 noiembrie 2018)
7. Comunicarea Comisiei către Parlamentul European, Consiliul European, Consiliu, Comitetul Economic și Social European și Comitetul Regiunilor, intitulată „Planul coordonat privind inteligența artificială” (7 decembrie 2018)
8. Concluziile Consiliului intitulate „Către o Uniune tot mai durabilă până în 2030” (9 aprilie 2019)
9. Concluziile Consiliului privind viitorul unei Europe cu un grad ridicat de digitalizare după 2020: „Stimularea competitivității digitale și economice în întreaga Uniune și a coeziunii digitale” (7 iunie 2019)
10. Consiliul European: O nouă agendă strategică 2019-2024 (20 iunie 2019)
11. Concluziile Consiliului privind „Rolul esențial al politicilor de învățare pe tot parcursul vieții în înzestrarea societăților cu mijloacele necesare pentru a aborda tranziția tehnologică și tranziția către o economie verde în sprijinul unei creșteri durabile și favorabile incluziunii” (8 noiembrie 2019)
12. Rezoluția Consiliului privind dezvoltarea în continuare a spațiului european al educației pentru a sprijini sisteme de educație și formare orientate către viitor (8 noiembrie 2019)
13. Comunicarea Comisiei către Parlamentul European, Consiliul European, Consiliu, Comitetul Economic și Social European și Comitetul Regiunilor, intitulată „Pactul ecologic european” (11 decembrie 2019)
14. Comunicarea Comisiei către Parlamentul European, Consiliul European, Consiliu, Comitetul Economic și Social European și Comitetul Regiunilor, „O Europă socială puternică pentru tranziții juste” (14 ianuarie 2020)
15. Rezoluția Consiliului privind educația și formarea în cadrul semestrului european: asigurarea unor dezbateri în cunoștință de cauză cu privire la reforme și investiții (27 februarie 2020)
16. Concluziile Consiliului privind combaterea crizei provocate de pandemia de COVID-19 în educație și formare (16 iunie 2020)
17. Comunicarea Comisiei către Parlamentul European, Consiliu, Comitetul Economic și Social European și Comitetul Regiunilor, intitulată „Agenda pentru competențe în Europa în vederea obținerii unei competitivități durabile, a echității sociale și a rezilienței” (1 iulie 2020)
18. Comunicarea Comisiei către Parlamentul European, Consiliu, Comitetul Economic și Social European și Comitetul Regiunilor, intitulată „Planul de acțiune pentru educația digitală 2021-2027. Resetarea educației și formării pentru era digitală” (30 septembrie 2020)

19. Comunicarea Comisiei către Parlamentul European, Consiliu, Comitetul Economic și Social European și Comitetul Regiunilor privind realizarea Spațiului european al educației până în 2025 (30 septembrie 2020)
 20. Comunicarea Comisiei către Parlamentul European, Consiliu, Comitetul Economic și Social European și Comitetul Regiunilor, intitulată „Un nou SEC pentru cercetare și inovare” (1 octombrie 2020)
 21. Comunicatul de la Roma adoptat în cadrul Conferinței ministeriale a Spațiului european al învățământului superior (19 noiembrie 2020)
 22. Concluziile Consiliului privind educația digitală în societățile cunoașterii din Europa (24 noiembrie 2020)
 23. Comunicarea Comisiei către Parlamentul European, Consiliu, Comitetul Economic și Social European și Comitetul Regiunilor, intitulată „Plan de acțiune privind integrarea și incluziunea pentru perioada 2021-2027” (24 noiembrie 2020)
 24. Concluziile Consiliului privind noul Spațiu european de cercetare (1 decembrie 2020)
 25. Rezoluția Consiliului privind un cadru strategic pentru cooperarea europeană în domeniul educației și formării în perspectiva realizării și dezvoltării în continuare a spațiului european al educației (2021-2030) (18 februarie 2021)
 26. Concluziile Consiliului privind aprofundarea Spațiului european de cercetare: asigurarea unor cariere și condiții de muncă atractive și durabile pentru cercetători și transformarea circulației creierelor în realitate (28 mai 2021).
-